

મુંબાઈની શેઠાણી

કિંમત રૂ. ૦-૧-૦

સુધરેલી શેઠાણી:—

છાને કહે છેકેલી, પીટયા મને છાને કહે છેકેલી.
હુંતો ફેશનમાં બેલી બનેલી—

પીટયા મને છાને કહે છેકેલી.
પીઅર તણને ટીયરની સાથે, ગાર્ડનમાં જઈ હું વહેલી,
પોલશનની ટી અને દિલ્હીનાં બીસકુટ—

તાજાં તાજાં ખાઈ પાહેલી;—પીટયા.
સાડીનની સાડીઆ કસબી ભરેલી કેર
સ્વપ્ને ન કોઈએ દીઠેલી,

પોલકાંને ચાળીઆનો પાર નથી મહારે
ફેન્ડાએ પ્રેજન્ટ કીધેલી;—પીટયા
નવસેરા હાર સાચા માતીના સુંદર
અંગડીઓ માણેકે મઢેલી,

બેસી મોટરમાં જઈ હું ચાપાટી
વીધા હું પાકી ભણેલી;—પીટયા.

આવૃત્તી ૪ થી.

પ્રત ૪૦૦૦

સન ૧૯૨૨.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર,

બુકસેલર—જહુલાલ નારાયણસ. મુ. નડીઆદ.

શ્રી 'ગણેશ' પ્રી. પ્રેસમાં ત્રિવિધી ઉદ્યોગલાલ માણેકલાલે છાપ્યું.
ફે. પાંચકુવા રોડ, ચાર રસ્તા—અમદાવાદ.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કાપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૨૦૪૦૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગુજરાતી શૈલી

વિષય ૧ - ૧૪

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
૧૦૪૦૪
અમદાવાદ
૧૯૬૨

૧

પરણેલાનો પસ્તાવો.

રાગ)-(ઝેર ગયાંને વેર ગયા વળી કાળા કેર ગયા કરનાર)

શ્લોક:—

હતો કુંવારો આજ લગી હું પરણ્યાનું દીલ થાતું તું
પરણેલાને નજરે જોતાં હૈકું તો હરખાતું તું- ૧
ઘર દુકાનો વેચી દઇને રૂપીઆ સૌ લેળા કીધા
લાડીજીને હોશે મળવા થોડા કંઈ કરજે લીધા-૨
ઘેરી પરણ્યા શુભ લગ્નથી કોડ કર્યા સરવે પુરા
સુખ સઘળું હોળીમાં હોમ્યું ઈન્જતના કીધા ચુરા- ૩
પ્રથમ આણે શાણી રાણી લાજ મહિં લચકાતાંતાં
સાથે ફરવાનું હું કહેતો ઈન્જતમાં અચકાતાંતાં- ૪
વચનો વદતાં ધીરે ધીરે ગોલી લાગે બહું સારી
મેં જાણ્યું જે કામ થયું છે સદગુણી પામ્યો નારી- ૫
પછી પધાર્યાં બીજે આણે પ્લોટ સહુ બદલાયો છે
બકરી જેને હું ગણતો તે વાઘ થઈને આવ્યાં છે- ૬
જે ત્રણ દીવસ થયા એટલે મકાનમાં ખામી કાઢી
આ ઘરમાં હું નહીં રહેવાની કહીને રીસાયાં લાડી- ૭
હુકમને મેં માનજ આપ્યું ઘર બીજું લાડે લીધું
દાગીના માટે વહાલીએ આમંત્રણ બીજું દીધું- ૮
નોટીસ મળતાં હું ગભરાયો તો પણ હિંમત મેં રાખી
શું શું જોઈએ શાણી સ્યામા મૂળેથી દયોને ભાખી- ૯

ઝાંઝર જોડી માંડે જોડાંએ એરીંગની જોડી લાવો
 લોકેટ ગીનીના સોનાનું લઈ વાંદા વેલા આવો-૧૦
 જાંગડીઓની જોડી લાવો સાચા મોતીની સ્વામી
 સાડી કસબી લાવો જેવી પહેરે છે મારી મામી-૧૧
 તુર્ત તડાકો મેં તો કીધો પાછ નથી પાસે મારી
 સઘળું વેચ્યું દેવું કીધું તારે પરણ્યો છું નારી-૧૨
 સુણતાં વાંલી વીલાં પડ્યાં તરત તાડુકો કીધો
 પરણી તમને તેમાં કહોને મેં શું કાંઈ ગુન્હો કીધો-૧૩
 મેં માગ્યું તે મારે જોઈએ તેમાં કંઈએ નહિ ચાલે
 થઈ ભીખારી કેરી નારી સૈ તો આ હૈડે સાલે-૧૪
 ઘાટી વીણુ ઘડીએ નહિ ચાલે મનમાં લેજો વિચારી
 રસોઈ હાથે રાંધું છું તે માટે સમજો છું સારી-૧૫
 સદી આખી સુધરી તોયે આપ રહ્યા હમ્મગ જેવા
 દાળ થઈ માટે સીધાવો આહુ ને મરચાં લેવા-૧૬
 ઘાટી માફક ગણવા લાગી ચોર્ડરથી અકળાવે છે
 નવા નવા ખુદા ઉઠાવી આંતરડી કકળાવે છે-૧૭
 તુર્ત રોકડો જવાબ દે છે કદી જરાહું ગુસ્સે થાઉં
 વેરીસોરી એમાયહસ્થંડઆઈ એમગોઈગડિયરનાઉ-૧૮
 ગયો જમાનો જુનો ચાલી ફેસનમાં વહાલા મહાલો
 દાગીનો જુનો વેચી દઈ નાટક જોવાને ચાલો-૧૯
 ટેલીફોનથીટીકીટ કરોવો ફર્સ્ટક્લાસ રીઝર્વડ બહાલા
 અપ-ટુ-ડેટ ખર્ચને ચાલો વીચાર શા કરવા ઠાલા-૨૦

શોક—(કર્ણાજનક કથની)

—:~:—

(રાગ—ગઝલ—)

સુધારાની મજા ન્યારો, જમાનો જાય છે સારો
 જુઓને આ દશા ચારો અમારી આમ જાળત છે.
 જુઓ મુંબઈ તણી નારી, જતાવે ડોળ તે ભારી
 ફરે થઈ રાયની રાણી, અમારી આમ જાળત છે.
 દયાળુ મા અને જાપે, લગન તો માહરાં કીધાં
 હિસાબો તેહના આપું, અમારી આમ જાળત છે.
 હતી અમ દેશની અંદર મહારી પ્રેમદા પ્યારી
 અમે અમ પાસ જોલાવી, અમારી આમ જાળત છે.
 કંઈ કોઈ જાતનો ચોર્ડર, નથી તે ધ્યાનમાં લેતી
 ફરે તે થઈને મદમાતી, અમારી આમ જાળત છે.
 બધાંએ ઘર તણું કામો, અમો અમ હસ્તથી કરતા
 દુઃખી છે જીંદગી મારી, અમારી આમ જાળત છે.
 ભરું મમ હસ્તથી પાણી, પછીથી ઉઠતી રાણી
 ચલાવે હુકમો શાણી, અમારી આમ જાળત છે.
 કરી દાતણ પછી ઘરમાં, પદમણી પાટલે જેસે
 પછીથી ચાહ તે માગે, અમારી આમ જાળત છે.
 ઘરે વાસણ બધા માંબુ, રસોઈ હાથથી રાંધુ
 કરે લોજન પછી પત્ની, અમારી આમ જાળત છે.

કરી પત્ની તણી સેવા, દશે તો નોકરી જાઉં
 પુરા પરતંત્ર ત્યાં થાવું, અમારી આમ જાખત છે.
 બધા આ કદને લીધે, દુખી આ જીંદગી થાતી
 ભલે મરવું અરે એથી, અમારી આમ જાખત છે.
 મજા મુંબઈ તણી જોતાં, મૂરખ ફેશન મહીં ફસતાં
 પછી પસ્તાઈને રડતા, અમારી આમ જાખત છે.
 પગાર પચીસ તો આવે, પ્રીયા પાંત્રીસ ખરચાવે
 દયા હીલમાં નહિ લાવે, અમારી આમ જાખત છે.
 બતાવે દમ ઘણો નારી, ચલાવે હુકમો ભારી
 ફેરે નીત જાગમાં રાણી, અમારી આમ જાખત છે.
 ઘરેણાં અવનવાં માગે, વખતપર હાડકા લાંગે
 કહે શું કામ પરણ્યાતા, અમારી આમ જાખત છે.
 દરદ નીત્યે નવું થાયે, રહું હું ઘેર જ્યાં સુધી
 કરે ઠણકા ખરા ખોટા, અમારી આમ જાખત છે.
 પથારીમાં પડી રહેતી, મીઠાઈ મોજથી ખાતી
 દુઃખી મમ જીંદગી થાતી, અમારી આમ જાખત છે.
 ભરૂં નીત્ય ખીલ વૈદોનાં, છતાં સાજી નથી થાતી
 ચલાવે ટોંગ બહુ ખોટા, અમારી આમ જાખત છે.
 ખરીદી હાથથી કરતી, લખાવી નામ પર મારા
 કહે ખીલ ક્યાં થકી ભરવું, અમારી આમ જાખત છે.
 મંગાવે અવનવી ચીજો, અમારે લાવવી ક્યાંથી
 નથી પેદાશ કંઈ જોતી, અમારી આમ જાખત છે.

પથારી પ્રેમથી કરવી, પ્રીયાની હાજરી ભરવી
 નથી નવરાશ પણ પગની, અમારી આમ બાબત છે.
 ગુમાવી દેશની મુંડી, અહીં પરદેશમાં આવી
 છતાં ખુશ ના થઈ નારી, અમારી આમ બાબત છે.
 હુતી અમ દેશની અંદર, બધાંએ કામ ત્યાં કરતી
 નથી અહીં કોઈથી ડરતી, અમારી આમ બાબત છે.
 વખત વીચારીને રંડા, કરે દર્શનનું બાનું
 સીધાવે ચારના વરમાં, અમારી આમ બાબત છે.
 ચારોથી તે લઈ નાણાં, હુંટાવે માલ યૌવનનો
 ભરે પાછા ઘરે પગલા અમારી આમ બાબત છે.
 હુમેશા આટલી મોટી, ડંડ તું ક્યાંથી આવે છે
 ગયા છે બાર જો વાગી, અમારી આમ બાબત છે.
 થયાં દર્શન બહુ મોડાં લઈતાં કુલ હીંડોળે
 જામીતી મેઢની ઝાઝી, અમારી આમ બાબત છે.
 સખી એક મંદીરે આવી, મુને ગઈ સંગ બોલાવી
 તને કચકચ તમે ખાલી, અમારી આમ બાબત છે.
 મટી જંગલી બનો શહેરી, મવાલી ક્યાં સુધી રહેશે.
 પથારી હેમ નથી કીધી, અમારી આમ બાબત છે.
 સુતા જઈ લોચ શેઠાણી, જણાવી રીસ ઉપરથી
 પતિને રોકમાં દાખી, અમારી આમ બાબત છે.

શેઠ-શેઠાણીનો સંવાદ.

(રાગ-ગઝલ.)

શેઠાણી-અરે સ્વામી તમે મારા, ઘડાવો બંગડી ખ્યારા,
વળી હીરા તાણી ચુની, કહો તમ લાવશો ક્યારે.

શેઠ-અરે ખ્યારી હવે મારી, ચુંણાવું વાન હું સારી.
નથી પૈસા કને મારી, કહે શું હું કરું ખ્યારી.

શેઠાણી-ભગત કે દીનને આપો, છતાં અહીં આમ શું ભાખો,
ગમે તે આજથી કરીને, મને તો સર્વ આણી દો.

શેઠ-ભગત કે દીનને હુંતો, જમાંડું અન્ન ને પાણી,
પણ નહિ પાસ છે મારી, રૂપીઆ નોટ કંઈ નારી.

શેઠાણી-રૂપીઆ સાઠ લાવો છો, વળી બીજું કમાવો છો,
છતાં માથું હલાવો છો, કહો શું રીત એ સારી.

શેઠ-ખરચ મુંબઈ તણું ભારી, વળી જો થઈએ આબરો,
કહે શું હું કરું ખ્યારી, નથી કંઈ પાસ દ્રવ્ય મારી.

શેઠાણી-નહિ લાવો તમે વહાલા, જરૂર હું જમણ પીયર મારા,
પછીથી આય તે કરજે, વળી તેથીજ મારે શું.

શેઠ-અરે રંડા કહું તુજને, બતાવે બીક શું મુજને,
ભલે જાને પીયર તારા, થશે કંઈ હાલ મન સારા.

શેઠાણી-પીયર શું કામ હું જાઉં, અડપથી ઝેર હું ખાઉં,
પછી વૈકુંઠમાં જાઉં, તહાં જઈ નામ દીપાવું.

શેઠ-ન પૈસો ઝેરનો ખરચો, તમે જઈ કૃપમાં મરજો,
 સુખે જઈ નર્કમાં ઠરજો, નહિ પ્રીકર તમે કરજો.
 શેઠાણી-નહિ કંઈ નર્કમાં જાઉં, ઝડપથી ભૂત હું થાઉં,
 રૂસી તમ માતને જાઉં, ન સમજો જપવા દેઉં.
 શેઠ-વહોઠો શું અરે સાચું, ભુવાનું હું જઈ યાચું,
 ભરૂં મરચાંથી તુજ ડાચું, ન જાઉં તુજ વોણુ હું કાચું.
 લેખક-સૂણીને એવું શેઠાણી, હૃદયમાં યુખ અટગાણી,
 પતિને દાખમાં લેવા, કરે છે દોંગ એ કેવા
 શીશો ઘાસતેલનો લાવી, અમુદય સારી લીંઠાવી,
 પછીથી કાંરી સળગાવી,—

શેઠાણી— કહે હું ઝટ જાણી જાઉં.
 ન જીવું હું મરી જાઉં, સ્ત્રી હત્યા આગ આપીને,
 ચડાવે ફાંસીએ સરગર, ન દેશો દોષ કંઈ મુજને.
 લેખક-ઠગાયો સ્ત્રીચરીત્રોથા, પતિ ન સર્મ કંઈ સમજ્યો.
 શેઠ-કહે હાર્યો હવે બહાલી, મુને તું માફ કર શાણી.
 નિસાસો શું અરે નાખે, મુંકું ઘરખાર ગીરો જઈ,
 સોમાજ શેઠ ધીરે છે, રૂપેયે એ આનો લાઈ.
 કરૂં ઇચ્છા પુરી તારી, વસાવું જંગડી સારી,
 હીરાનો હાર જે મુંદર, સવારે લાવું હું સત્વર.
 લેખક-લખાણ આનું રહું બાકી, લખું શું ભાગ બીજામાં ?
 આંખો ઝટ મુજ ખુલી ગઈ, સ્વપ્નની વાત પુરી થઈ.

સુધરેલાનો સંતાપ.

(રાગ ગઝલ)

સુણે સાથી સુધારાના ! અરે ! સૌ આંહિ આવેને;
 તમારા ભાષણે ભુલ્યો, હવે રસ્તો બતાવેને ! સુણે.
 તમારા રાહ પર ચાલી, સુધારો ઘર વિષે ઘાલી;
 પીધી મહેં ઝેરની ખ્યાલી, તમે તેથી બચાવેને ! સુણે.
 પ્રિયાનાં પોલકાં લાવી, નવીન પોશાક પહેરાવી;
 ગરીબી ઘર વિષે આવી, હવે તેને હઠાવેને ! સુણે.
 પ્રિયા ઘર કાજને છોડી, ચઢાવી ખૂટની જોડી;
 હવા ખાવા જતી દોડી, કંઈ “નોકર વસાવેને” ! સુણે.
 “ નથી હું કાંઈ ભઠ્ઠિયારી, નથી હું કામ કરનારી;
 હવે હકદાર હું નારી, નિયમસરનું બજાવેને ! સુણે.
 સુધારો આપણે માથે, નહિ ખાવા કઈ હાથે;
 પિયુજી રાંધવા માટે, રસોયો એક લાવેને ! સુણે.
 સુશોભિત ડ્રેસ લાવેને, સરસ ચસ્માં અપાવેને !
 હુકમ મારો બજાવેને, મહમ મુજને બનાવેને ! સુણે.
 જવું ફરવા પગે ચાલી, સુધારાની નહિ બહાલી;
 દિયો એ આપદા ટાળી, સરસ સાઈકલ અપાવેને ! સુણે,
 બનું હું રાયની રાણી, જવું નાટક વિષે જાની;
 ટિકીટ લાવો તમાસાની, સુધારાને વધાવેને ! સુણે.

ઘણું છે કામ તમ માથે, તમે ના આવશો સાથે;
 કુલાળ ફેન્ડને માટે, ટીકીટ બીજી મંગાવોને ! સુણો.
 અદેખા શું બનો એમાં, કુલાળ સાથ છે તેમાં;
 સુધારો છે રહ્યો જેમાં, જરા વિશ્વાસ લાવોને ! સુણો.
 સુધારાના થયા સાથી, પછી ખટપટ કરો આ શી !
 કરે અજ્ઞાનીઓ હાંસી, કુધારાને હરાવોને ! સુણો.
 સુધારો આ જુઓ ચારો ! તમોને જે અતિ પ્યારો !
 હવે લાગે મને ખારો ! ભલે ભપકો ખતાવોને ! સુણો.
 ખરચ પોખાય કયમ આવું ? સુધારો સાડનો લાવું;
 પ્રિયાને કેમ સમજાવું ? જરા યુક્તિ જણાવોને ! સુણો.
 રસોયો કયાં થકી રાખું, હૃદયનું દુઃખ કયાં દાખું ?
 નિસાસા હાય હું નાખું, દવા દિલમાં ધરાવોને ! સુણો.
 છકેલી કંઈ થઈ નારી, જરાએ લાજ ના ધારી;
 પતિ તો શાક તરકારી, પતિવ્રત તો પજાવોને ! સુણો.
 લખવ્યા તાતને ! કેંએ, બનાવ્યા બ્રાતને કેંએ;
 ડુખાવ્યું કુળ હા ! કેંએ, ભલે દિલને મનાવોને ! સુણો,
 સુધારો એ તમારો તો, ભલે તમને સુખારક હો !
 અરે પસ્તાઈ છું પૂરો, પ્રભુ તેથી બચાવોને ! સુણો.
 * * * * *

સુણી શંકર કહે શાણા, ભવાડા આ સુધારાના,
 સુણી ના કોપશો પ્યારા, અરજ દિલમાં ડસાવોને ! સુણો.
 લેખક—“મણિકાન્ત”—(તે) શંકરલાલ મગનલાલ પંડ્યા.)

કળિયુગના બ્રાહ્મણો ! કે જુદમી જમાનો !

— — — — —

(રાગ-ગઝલ.)

કુડો કળીકાળ શો આવ્યો ? જમાનો તાર્ક બદલાયો,
અધર્મે ધર્મ અંધારો ! કળિનો સત્ય પર ફાળ્યો. —૧

મયું પ્રાણપાણું ચાલી, ગઈ પ્રજ્ઞાનેજની લાલી,
ગયા ભૂદેવ પીનારા, પ્રાણુસમ સોગરસ ખાલી. —૨

હવે તો સ્નાન સંધ્યામાં ઉઠે છે બહાર જોડલનો,
ગણિકા ગાનનો ચરકો, પડ્યો છે હાથ ભાટલનો. —૩

ગરજ ગાયત્રીની શી છે ? રમે રૂપચંદ્રમા ? મનકુ !
દેવ મંદિર હંબગર છે, ત્રિયા સાટે તપે તનકુ. —૪

સમાધિ ધ્યાન આચરણ, જગતને ધૂનવા ધાર્યા,
વળી પ્રાણાયમે ધ્યાનો, મધુર મિથ્યાતનાં ખ્યારાં. —૫

અમકતું તેજ પ્રાણપાણું, દિસે છે બાગરત માંડે !
વૈશ્વદેવજ સદા થાતું, જમે છે લોજ્યાં જ્યાંહે. —૬

અને આહુતિમાંતો, પાઉં બીસ્કીટ મહા દરાનીનો,
ધુમ્રપાને^૪ થતા ચણો, ખરો લપકો જુવાનીનો. —૭

લટકતી ટાઈ ઉપવીતમાં, ગળે રૂદ્રાક્ષમા ડોલર,
લગાવી પેન્ટને પટ્ટો, કર્યું અળખામણું ધોતર. —૮

(૧) લક્ષ્મી (૨) અપાટક (૩) ફેન્સી વાળ (૪) સીગારેટના ધુમાડા.

- પગેથી પાવડી જાતાં, છુટ બો-સ્ટોકનાં આબ્યાં,
બિચારી ગૌમુખી હારી, રૂપાળાં બેગબાઈ કાબ્યાં. ૯
- શ્રવણમાં ડેઈલી પેપરને, મનનમાં તાર રૂટરના,
સમાધિ વાર્ષિકી પીને, અહો સુવાય ગટરમાં. ૧૦
- શુદ્ધ સ્વાધ્યાયમાં શોધ્યું, સીનેમા રંગ બેરંગી,
અને પારાયણે નાટક, બીરાળે સાથમાં ભંગી. ૧૧
- સગવડને શોખને ખાતર કીધું ઘર સાફ વાળીને,
વસાવ્યાં સૂટ ! અંગરખાં, અને બંગડી બાળીને. ૧૨
- શ્વસુર ગ્રહવાસમાં તિર્થો, અરે! ચ્હા બ્યાલી ગંગાજળ,
પિતૃભક્તિમાં ગાળો જોખવી, અરે! એતો સુપુતનું બળ. ૧૩
- સમાગમ સંતનો થાતો, બધું વારાંગના વાસે,
ગીતાનો પાઠ તો થાતો, સદા નોવેલમાં ભાસે. ૧૪
- બનીને શિષ્ય ઇન્દ્રના, ગુરુતો પાદરી કીધા;
નમસ્કારે પરસ્પરમાં, અહો-હો; હાથ લઈ લીધા. ૧૫
- વળી સદૌ સદૃઢમમાં આત્મ હિત સ્પોર્ટીંગ કલ્પનમાં;
જીવન સાફલ્ય પર-સેવા કરી જીલડીની લપલપમાં. ૧૬
- વરદ હસ્તે સદા દેતા સફળ વરદાનને રહેજે;
વળી કોયે ભરાતાં શ્રાપ દેતા પ્રદ્ધના તેજે. ૧૭
- અહો ! ભૂદેવ માંગે છે આજ ભિક્ષા ઘરોઘરમાં;
ન તરણું તુટતું લાડુ જમી મસ્તાન હરહરમાં. ૧૮
- જગતના જે ગુરુ આજે દયા માંગે ફકીરોથી,
ભલી નિજ તેજ આત્માનું; દબાયે છે અમિરોથી. ૧૯

ઋષિ મુનિ પુર્વજો જેના, કર્મ યોગી મહા જ્ઞાની,
 નિરક્ષર બ્રહ્મ સંતોના, ગણાતા આજ બગ ધ્યાની-૨૦
 કર્મ કાંડે મર્યા રહેતા, જીવન નિજ શુદ્ધ ગાળીને,
 વૃત્તિઓ સંયમે રાખી, કામ ને ક્રોધ બાળીને- ૨૧
 ન જેને સ્વપ્નમાં નિજ સ્વાર્થના દર્શન કદિ થાતાં,
 ન તપ જપ ત્યાગને સેવા, વિના સત્કાર્ય દેખાતાં.-૨૨
 અરેરે ! આજના પ્રાણી વિસારી ધર્મ નિજ બેઠા,
 ચુકી સત્કર્મને ભક્તિ, કિચક કળી કાળમાં પેઠા.- ૨૩
 તરી શકતા ન પાતે કેમ, તારે વિશ્વ વાસીને ?
 અરેરે આજતો આપુ, જગત્ રહું છેક ત્રાસીને- ૨૪
 હશે કે વિરલા પ્રાણી, સદા બ્રહ્મત્વના પ્યાસી,
 સનાતન શુદ્ધ પરમાર્થી, જતાં જે પાપથી ત્રાસી-૨૫
 પરંતુ જ્યાં નજર નાંખુ, જડે છે પ્રાણી કળીના,
 નિરક્ષર તજ હિનાને, પશુ બગથી બન્યા બળિયા-૨૬
 ચક્રવર્તિ મહા નૃપતિ, સદા સત્કાર કરતાતા,
 ચરણ રજ પ્રાણીની, ભક્તિ ભાવે શિર ધરતાતા-૨૭
 વળી નિજ આસને અધરાવતાં કુળ કુલ અપીને,
 બનીને હાસ રાણાઓ, ખડા રહે હાથ ભેડીને- ૨૮
 મહા બળવાન રાજાઓ, દયીતા અર્પતા પ્રીતે,
 અને જામાતૃ પદ અપી, કરંતા સેવ દ્રઢ ચિત્તે- ૨૯
 વળી ક્યાં બ્રહ્મ દયિતાઓ, મહા ગંભીર સિંહાસી,
 અને ક્યાં આજની એ બામણીઓ હા ? ગોવાલુ શી ?-૩૦

અરે એ પ્રજા સંતાનો, ગયા સંતાઈ ક્યાં આજે ?
 ગયા ક્યાં જ્ઞાની પંડિતો, દિગંતે કીર્તિ જસ ગાજે-૩૧
 પ્રજાને જાણનારાઓ, ખરા પ્રાજ્ઞાણ કહેવાયે !
 તત્ત્વ પીછાણનારાઓ, ખરા દ્વિજરાજ કહેવાયે !- ૩૨
 વળી સાત્ત્વિક વૃત્તિના, શુદ્ધ પંડિત કહેવાયે !
 શૂરવીર ધર્મ અભિમાની પ્રખર ભૂદેવ ! કહેવાયે !-૩૩
 કળિના પ્રાજ્ઞાણો ભિક્ષા, મીઠરા માંસમાં ડુબ્યા,
 વિષય, જર, વેર, ને ઝેરે અરે ! માથા સુધી ખુખ્યા.-૩૪
 અમે પ્રાજ્ઞાણ પ્રભુ પ્યારા, કહી ખુખ્યારા કરનારા,
 રહ્યા છે ભાટના જેવા, મુછાએ હાથ ધરનારા- ૩૫
 કહું હું ધન્ય કે ધિક્કાર, કળિના પ્રાજ્ઞાણો તમને ?
 અહિંસા વિસરી બેઠા, શીખ્યા તદખીર તાલીમને-૩૬
 કહો કેમ મેળવી શકશો ? તમે મુક્તિ પ્રભુ પદને,
 જગત્ ઉદ્ધારશો શું આપ, વિસરીયમ નિયમ જપને-૩૭
 જુવો વૈમાનને બદલે, તમારે માટ ચમ આપ્યા,
 સ્વર્ગ-મુક્તિ સટે તમને ઘસરડી નર્કમાં જાવા- ૩૮
 થશે ઈન્સાફ દરખારે, તમારો ધર્મના રાજ્યે !
 ન રૌરવ નર્ક વિણ ખીણ જગ્યા તમને ભલે છાજે-૩૯
 હજીયે સાંભળી શિક્ષા, ઋષિ મુનિ પુર્વજો કેરો,
 સહિષ્ણુ પ્રાજ્ઞાણો કળિના, ધરો સત્કર્મે ના દંડી-૪૦
 (લેખક શ્રીચુત્ ભલિલાલ મોહનલાલ-“પાદરાકર.)

મુ. પાદરા, તા. વડોદરા.

ઘાતકી પીતા (યાને) લગન કે ચીતા.

(રાગ-ગઝલ.)

પ્રભુ પ્યારા દયા નિધી, પિતાજી પાય હું લાગુ;
 બચાવોને મને બાપુ, શરણ હું આપનું માણું.— ૧
 થયો થયુ પિતા મારો, અરે મમ રક્તનો પ્યાસી;
 કહું આ કષ્ટ હું કેને, ઉગારો દીન આ દાસી.— ૨
 બજારે વેચવા બેઠો, ગરીબ આ ગાયને પાપી;
 કરે સુજ માંસનો પૈસો, કલેજનું માહરું કાપી.— ૩
 ઘુવડ ઘરડા તણી સાથે, વરાવાને મુને ધારે;
 બનીને અંધ લક્ષ્મીમાં, પિતા નિજ પુત્રીને મારે.— ૪
 ગરીબી ટાળવા માટે, પિતા નિજ પુત્રીને વેચે;
 ખરે નિજ સ્વાર્થને માટે, મડા સાથે મુને દેશે.— ૫
 બીચારી માત મારીનું, કહું જમ હત ના માને;
 કકળતી તે બહુ ભારે, કથન કંઈ ના સુણે કાને.— ૬
 નથી કંઈ આશ અવનીમાં, હવે બાકી રહી મનમાં
 નિહાળી સહિનાં સુખો, ઉઠે છે આગ આ તનમાં.— ૭
 અરે ઓ માત મારીરે, ખરે ઓ જન્મની દાતા;
 બહુ આભાર તેં કીધા, ઉછેરીને મુને માતા.— ૮
 નગુણી થઈ અરે હુંતો જહુંજું સાથરે તારો;
 જહુંજું સ્વર્ગને વાટે, ગણીને દેહને ખારો.— ૯

સકળ સદી તણા સ્વામી, શુભ રાગ વેણની દેજે;
 કૃપાળુ ઈશ બહુ નામી, સરમુ આ રંડને લેજે.—૧૦
 પછીતે રંક બાળાએ, ભરીને ઝેરની પ્યાલી;
 ગણીને તેહને અમૃત, અપટેથી કરી ખાલી.— ૧૧
 થયો લક્ષ્મી તણા લોભે, પિતા પુત્રી તણા ધાતી;
 કહે માધવ ખરે એનો, ગણાયો જગતમાં પાપી — ૧૨

મહારં સ્વપ્નું

(રાગ-આંખ વિના અંધારે.)

નારી વિના ઘેર તાળું, સદાય મહારે નારી વીના ઘેર તાળું;
 એતો દીપક છતાં અંધારે;— સદાય મહારે. ૧
 જઈ પનઘટ પર હું બેસું; રસીક રૂપાળી રામા દેખું,
 રડું અંતર નારી સાં રે;— સદાય મહારે. ૨
 સવારમાં જાણું છું જ્યારે; દળવું પડે હાથે મહારે,
 માંજી વાસણ-વાસીહં વાળું વાળું રે;—સદાય મહારે. ૩
 પાણી લાવું છું માથે; નહિ કોઈ આવે સાથે,
 જગમાં જીવતર મારું ખારું ખારું રે;— સદાય મહારે ૪
 સત્નારાયણ તમે કૃપાળુ; વાંઢા મેણું જો ભાગો મહારું,
 શીરો ધરવા ધારું ધારું રે;— સદાય મહારે. ૫
 એવી અંખના કરતો કરતો; જઈને કુવાપર સુતો,
 આવી નિંદ્રા સ્વપ્નું ભાળું ભાળું રે,—સદાય મહારે. ૬

જાતિ ંધુ પંદર આલ્યા, પરણાવવા ગેરી હા પા;
 શ્રીફળ ગારં મને આલ્યું આલ્યું રે,—સદાય મહારે. ૭
 મામા માસા કાકા કહે છે, આ કન્યા અતિ સુંદર છે;
 થઈ ખુશી ખુશી નિહાળું રે,— સદાય મહારે. ૮
 જાતિલાને લોજન દીધાં, દૂધપાક પુરી બજાયા કીધાં;
 વરગોઠે ફરવા ધારું ધારું રે,— સદાય મહારે. ૯
 નટપુરથી આણ્યાં તાન્નાં, રબકનાં સુરતી વાખાં;
 ઘોડે સુંદર શાળુગારું શાળુગારું રે,—સદાય મહારે. ૧૦
 બની ઠણી સુંદર અલગેલો, વરઘોઠા ફરવા નીકળેલો;
 અંતર મનસુખા ધારું ધારું રે,—સદાય મહારે. ૧૧
 બેરીને બાળક અવતરીયું, નામ રૂંદા રતનો પડીયું,
 કીસ્મત ફળીયું સારું સારું રે,— સદાય મહારે. ૧૨
 પાંચ વરસનો રતનો થાતાં; મહિસાગર નહાતા બાતાં,
 હુઃખનું આલ્યું વાદળ કાળુ કાળુ રે,—સદાય મહારે. ૧૩
 ગાડી સામ સામી અથડાઈ, અમ ટ્રેન ગઈ તેથી ઉથલાઈ,
 પડ્યો કુવામાં પાણી ભાળું ભાળું રે,—સદાય મહારે ૧૪
 પાંચ રોડ જ્યાં પાણી પીધું; વહુ-બાળક ક્યાંથી દેખું,
 હુઃખ શું ઉચ્ચારું ઉચ્ચારું રે,— સદાય મહારે. ૧૫
 મુસાફર એક દયા લાવ્યો; બહાર કુવામાંથી કાઢ્યો;
 નારીનો મોહ વીદાઈ વીદાઈ રે— સદાય મહારે. ૧૬

સસ્તી કીંમતમાં ઉત્તમ વાંચન તૈયાર છે.

અસહકાર વીણા ...	...	...	રૂ. ૦-૧-૦
સ્વદેશકાવ્ય-અલીબીરાદરોના જોલના ફોટા સાથે	રૂ. ૦-૧-૦		
સ્વદેશ દર્પણ-પંજાબ અને પરદેશી...	...	રૂ. ૦-૧-૦	
રાષ્ટ્રીય ગરબા-સ્વરાજ્ય ગર્જના ..	...	રૂ. ૦-૧-૬	
મુંબાઈની શેઠાણી-મુઘરેલી સુંદરી ...	...	રૂ. ૦-૧-૦	
સંગીત-શશીકળા-સચીત્ર વાર્તા ...	...	રૂ. ૦-૬-૦	
કુલીનની કન્યા-સચીત્ર વાર્તા ...	...	રૂ. ૦-૪-૦	
કમનસીબ કમળા-સચીત્ર વાર્તા ...	...	રૂ. ૦-૪-૦	
મહાભારત અઢારે પર્વ, સચીત્ર ...	...	રૂ. ૩-૦-૦	
ચહાદેવીની ચડાઈ-જમાનાનો જુલમ ...	...	રૂ. ૦-૧-૦	
મુંબાઈની શેઠાણી ભાગ ૨ ...	...	રૂ. ૦-૧-૦	

એ સીવાય તમામ જાતનાં પુસ્તકો હમારી પાસેથી મળી શકશે.

બુકસેલરો અને ફેરી કરનારા ગ્રહસ્થાને જાણપુર કમી-શન આપવામાં આવે છે.

બુકસેલર જહુલાલ નારણદાસ.

૬. સ્વામીનારાયણના મંદીર પાસે,

મુ. નડીઆદ.

જસમાઈનનો આયોડાઈઝડ

સારસાપરેલા

લોહી સુધારી શરીરને નિરોગી બનાવ-
નારી ખરી ખાત્રીની દવા.

જસમાઈનનો આયોડાઈઝડ સારસા પરેલા
આજકાલ ધોળાજ વખણાય છે. ખસ, લુખસ.
દરાજ, ખરજવાં, ગાગુમડ, પ્રમેહ, ચાંદી,
વિસ્ફોટીક, કંઠમાળ, કોઢ અને સામાન્ય
નબળાઈ માટે ખાસ કરીને આ જસમાઈનનો
સારસાપરેલા વાપરવા ડાક્ટરો ભલામણ કરે
છે, સંધીવામાં તેનો ગુણ અજબ જેવો છે.
કીંમત રૂ. ૧૫૦. વી. પી. થી રૂ. ૧૫૦૦.
૩ શીશીના રૂ. ૫૦. ૬ શીશીના રૂ. ૬૦૦.

મેનેજર—જસમાઈન એજન્સી,

મુ. નડીઆદ (ગુજરાત.)

